herpy

AGAMER

Hydrosaurus amboinensis

Hydrosaurus amboinensis är en stor, semiakvatisk agam från Moluckerna och Nya Guinea. Hanen har en kam i nacken och ett högt segel på svansen. Den blir 60-120 cm, solar sig på grenar över vattnet och kastar sig i det när fara hotar. Den kräver ett mycket stort, varmt och fuktigt terrarium med en djup vattendel och kraftig UVB.

Familj: Agamidae Engelska: Sailfin Lizard Tidigare namn: *Lacerta amboinensis; Lophura amboinensis* Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**60-120 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-25 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och semiakvatisk**
Biotop	**Regnskog och våtmark**
Svårighetsgrad	**Expert**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**200 × 80 × 150 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**26-32 °C**
Värmeplats	**35-45 °C**
Temperatur, natt	**24-27 °C**
Luftfuktighet	**75-90 %**
Vatten	**Akvaterrarium** djup 30-50 cm
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter, frukt, växter och ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**2-8 ägg**
Inkubation	**60-75 dagar** vid 28-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Hydrosaurus amboinensis är en kraftig, tillplattad agam med hög kropp, lång svans och långa tår. Hanen har en kam i nacken och ett högt, upprätt segel på svansens främre del, som används för att visa upp sig och som roder och fena i vattnet. Färgerna är mörka, olivgröna och bruna med ljusare teckningar. Honorna är ungefär en tredjedel mindre och har bara en låg kam och ett lågt segel. Arten beskrevs 1768 efter djur från Ambon, som också har gett den dess namn.

Vuxna djur blir vanligtvis 60-90 cm inklusive svans, och stora hanar når 105-120 cm. En vuxen hane väger omkring 1,4-2,3 kg. Tillsammans med *H. pustulatus* hör arten till de största i släktet.

Släktet *Hydrosaurus* omfattar fem arter. Fram till 2020 räknades djuren från Sulawesi till *H. amboinensis*, men då restes *H. microlophus* och *H. celebensis* som egna arter, och *H. amboinensis* är nu begränsad till de centrala Moluckerna och Nya Guinea. *H. weberi* från Halmahera har länge varit en egen art. Äldre litteratur och handelsnamn använder därför *H. amboinensis* om djur som i dag hör till andra arter, så be om uppgift om ursprunget vid köp. Det finns nästan inga separata skötseluppgifter för arten; skötselavsnittet bygger på erfarenheter med släktet, framför allt *H. pustulatus*.

Det är en nervös, snabb och kraftig ödla som inte lämpar sig för hantering. Den kräver ett mycket stort terrarium, hög värme, hög luftfuktighet, UVB och en stor vattendel, och den kan bli 15-25 år gammal i fångenskap. Arten är bara för erfarna hållare med gott om utrymme.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Utbredning och livsmiljö

Hydrosaurus amboinensis lever på de centrala Moluckerna i östra Indonesien, bland annat på Ambon och Seram, och på Nya Guinea, både i den indonesiska delen och i Papua Nya Guinea. Typlokalen är Ambon. Bestånden på Sulawesi hör nu till *H. microlophus* och *H. celebensis*, och på Halmahera lever *H. weberi*, så äldre kartor som visar arten där är föråldrade. Den exakta utbredningen på Nya Guinea är dåligt känd.

> **Naturlig utbredning:** Indonesien och Papua Nya Guinea.

LIVSMILJÖ

Hydrosaurus amboinensis lever i låglandet längs floder och vattendrag i tropisk skog, i kustskog och mangrove. Den är dagaktiv och solar sig på grenar som hänger ut över vattnet. Vid fara springer den ner i vattnet, simmar bort och kan stanna länge på botten tills faran är över. Den klättrar också i träd och buskar vid vattnet.

Klimatet är varmt och fuktigt året runt. Honan gräver ner sina ägg i marken nära vattnet. Arten är allätare och äter skott, blad, blommor, frukt, insekter, kräftdjur och små djur. Artens levnadssätt i naturen är bara lite undersökt och liknar det hos *H. pustulatus*.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur behöver ett terrarium på minst 150 × 75 × 150 cm (längd × bredd × höjd), och 200 × 80 × 150 cm är bättre. Måtten är stora eftersom djuret behöver en vattendel som täcker upp till två tredjedelar av botten, en landdel och högt belägna solplatser, och eftersom ett vuxet djur lätt blir en meter långt. Det kräver ett egenbyggt terrarium eller ett inrett rum; handelns standardterrarier är för små. För ett par eller en trio ska varje mått vara 60-90 cm större. Ungdjur kan bo i omkring 120 × 50 × 70 cm med en mindre vattendel, men växer snabbt ur det.

Arten lever både i träden och i vattnet och hoppar ofta ner i vattnet från stor höjd. Inred därför med vågräta och sneda grenar som är minst lika tjocka som djurets kropp, och med hyllor längs väggarna på olika höjder. Grenarna ska hänga ut över vattnet så att djuret kan fly ner i det. Vattnet ska vara minst 30 cm djupt så att det dämpar fallet; i grunt vatten kan djuret skada sig. Ordna plats på landdelen för en matskål och, om det finns honor, en äggläggningsplats.

Bottenmaterialet ska tåla hög luftfuktighet utan att ruttna: ren cypressbark, andra barkblandningar för fuktälskande kräldjur eller lika delar gödselfri jord, sand och fuktad kokosfiber i ett lager på några få centimeter. Täck alla sidor utom fronten, och sätt ett 30 cm högt skydd längst ner på fronten. Det ger trygghet och förebygger att djuret gnuggar nosen sönder mot glaset. Terrariet ska gå att låsa, för djuret är snabbt och nervöst.

TEMPERATUR

Hydrosaurus amboinensis är en tropisk art och ska ha en tydlig gradient. Luften hålls på 26-32 °C på dagen, och solplatsen över en favoritgren eller en hög hylla ska ha en yttemperatur på 35-45 °C, mätt med en infraröd termometer. Uppgifterna för solplatsen varierar från omkring 35 °C till omkring 46 °C, så börja i den låga änden och följ djuret: ett djur som hela tiden söker sig bort från solplatsen eller ner i vattnet har för varmt. På natten sjunker temperaturen till 24-27 °C.

Använd halogenspotlights i keramiska socklar över solplatsen i terrariets övre del, och sätt galler runt dem så att djuret inte kan röra vid lampan. Keramiska värmeelement håller värmen på natten och under den kalla årstiden utan att lysa. Värmekablar under botten kan hjälpa, men bara om de monteras enligt tillverkarens anvisningar, eftersom brännskador och brand är en reell risk. Använd termostat på alla värmekällor, och mät med digitala termometrar både vid solplatsen och i den svala delen.

Djuret ska alltid kunna söka sig bort från värmen, och det kyler gärna av sig i vattnet.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på minst 75 %, gärna 75-90 %. Hög luftfuktighet är avgörande för att hudömsningen ska gå rent, även på kam, segel, taggar och tår. Spraya terrariet minst en gång om dagen, eller använd ett dimma- eller regnsystem, och håll botten jämnt fuktig. Den stora vattendelen avdunstar hela tiden och hjälper mycket.

Fukt och värme får mögel och bakterier att växa. Se till att det finns ventilation både högt och lågt, och byt botten när den blir sur eller luktar. För torr luft ger gammal hud som sitter fast på kam, tår och svans.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Hydrosaurus amboinensis använder vattnet för att simma, fly, kyla av sig och dricka. Vattendelen ska vara så stor att djuret kan dyka och simma fritt, och minst 30 cm djup; upp till två tredjedelar av botten kan vara vatten. Se till att djuret enkelt kan ta sig upp igen via stenar, rötter eller en sluttning.

Djuret bajsar i vattnet och dricker av det, så vattnet ska bytas dagligen, och vattendelen ska rengöras grundligt regelbundet. Ett kraftigt filter avlastar, men ersätter inte vattenbytet. Använd rent kranvatten med rumstemperatur.

LJUS OCH UVB

Hydrosaurus amboinensis är dagaktiv och solar sig, så den behöver kraftigt ljus och UVB. Använd ett kraftigt UVB-rör (T5 HO, 10-12 %) i en reflekterande armatur som täcker en stor del av solplatsens område. Ferguson-zon 3 passar en dagaktiv art som solar sig i skogsbryn och längs vattendrag; zonen är inte fastställd för släktet och är en uppskattning. Sikta på ett UV-index på omkring 3-5 vid djurets rygg på solplatsen och lägre i skuggan, kontrollera med en UV-mätare och byt röret enligt tillverkarens anvisningar, vanligtvis var 12:e månad.

Nät och glas dämpar UVB, så montera röret inne i terrariet med galler runt, eller över ett grovt nät. Ha 12 timmars ljus om dagen året runt, styrt av en timer. Ett extra dagsljusrör eller en LED på 5.000-6.500 K ger ett ljust, naturligt terrarium.

UTFODRING

Hydrosaurus amboinensis är allätare. I naturen äter den skott, blad, blommor, frukt, insekter, kräftdjur och små ryggradsdjur. I terrariet består kosten av växter och en måttlig mängd animalisk föda.

Ge växter varje dag, till exempel maskros, brännässla, klöver, ruccola, grönkål, kinakål, kryddörter och ätliga blommor, kompletterat med riven morot, ärter, bönor och pumpa och lite frukt som bär, melon och banan. Hacka det fint till ungdjur, och låt skålen stå framme hela dagen. Färdigfoder till skäggagamer är ett bra tillskott.

Ungdjur får insekter (syrsor, kackerlackor, gräshoppor, supermjölmaskar) varje dag eller varannan dag och växter varje dag. Vuxna får insekter ett par gånger i veckan och ibland en liten mus, räkor, sötvattenskräfta eller en rengjord fisk. Insekterna ska vara välfödda och pudrade med kalk; ge kalk med D3 och vitaminer en till två gånger i veckan, och extra kalk till honor som lägger ägg. För mycket animalisk föda ger fetma. Djuret tar gärna föda från en pincett, och det skapar förtroende.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Hydrosaurus amboinensis är nervös och skygg. Vid fara springer den, ofta på bakbenen, ner i vattnet och stannar på botten tills faran är över. I terrariet kastar sig en skrämd ödla mot glaset och skrapar sönder nosen. Skydd för sidorna, många gömslen och lugn runt terrariet är därför det viktigaste.

Djuret blir lugnare med tiden, men det är inget djur för daglig hantering. Rör dig långsamt vid terrariet, och använd handmatning för att bygga upp förtroende. Måste djuret flyttas, lyft det lugnt underifrån i stället för att jaga runt det: ett jagat djur stressas, och de långa klorna rispar. När det väl har lyfts upp lugnar det sig normalt snabbt. Det vrider sig och kliar, men biter sällan.

Två hanar kan inte hållas ihop. Ett par eller en hane med två honor kan hållas i en mycket stor anläggning, men djuren måste kunna separeras om stress eller skador uppstår. Som alla kräldjur kan djuret bära på salmonella, så tvätta händerna efter kontakt med djur, terrarium och vatten.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna av *Hydrosaurus amboinensis* har större huvud, högre kam och ett mycket högre svanssegel än honorna, och de är omkring en tredjedel större. Hos honan är seglet bara en låg bräm. Unga djur kan inte könsbestämmas säkert; könen syns tydligt först när djuren är drygt halvvuxna.

Åldern vid könsmognad är inte dokumenterad. Använd bara fullvuxna djur i god kondition i avel; en för ung eller mager hona tärs av äggläggningen.

PARNING

Om parningen hos *Hydrosaurus amboinensis* vet man bara lite. Hanen visar upp sig med kam och segel och får kraftigare färger under häckningstiden. I naturen kläcks ungarna under regntiden. Vad som utlöser parning i fångenskap är inte dokumenterat.

Ett par eller en hane med två honor kräver ett mycket stort terrarium med många gömslen, så att honorna kan dra sig undan från hanen. Håll ett öga på djuren, och separera dem om en hona får sår eller slutar äta. Ge honorna extra kalk och rikligt med foder före och efter parningen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 2-8 ägg per kull; siffran är känd från *H. pustulatus* och *H. weberi*, inte från arten själv. Normalt lägger hon en kull per säsong, vissa år flera. I naturen gräver hon en låg grop i marken nära vattnet, men ovanför översvämningsgränsen.

Ge honan en äggläggningslåda på landdelen med fuktig, lös jord och sand, minst 30 cm djup, och täck den delvis så att hon känner sig trygg. Utan en lämplig plats kan hon hålla kvar äggen, och det kan bli livshotande; kontakta en veterinär om hon verkar ansträngd eller inte får ut äggen. Honor kan lägga obefruktade ägg utan hane.

INKUBATION

Ta upp äggen försiktigt utan att vända dem, och lägg dem halvt nedgrävda i fuktig vermikulit eller perlit (ungefär lika delar material och vatten efter vikt) i en sluten låda. Ruvningstiden är inte dokumenterad för *H. amboinensis*; för *Hydrosaurus weberi* är den omkring 65 dagar, och 60-75 dagar vid 28-30 °C är en uppskattning. Håll temperaturen stabil.

Kontrollera lådan regelbundet efter mögel, och ta bort ägg som möglar eller faller samman.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är självständiga från första dagen och kan springa över vattenytan på de platta tårna. Sätt dem i ett terrarium på omkring 120 × 50 × 70 cm med grenar, en liten vattendel och många gömslen, och skärma av sidorna så att de inte skrapar sönder nosen. Utan bottenmaterial är terrariet lätt att hålla rent; fuktigheten hålls med sprayning och vatten.

Mata varje dag med små insekter, pudrade med kalk, och finhackade växter, och ge UVB från första dagen. Ungarna växer snabbt och ska flyttas till större terrarier i takt med tillväxten. Hanar blir territoriella, så dela upp ungarna när slagsmål uppstår.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem hos *Hydrosaurus amboinensis* beror på skötseln: för lite värme, för lite UVB, för torr luft eller ensidigt foder. Typiska problem är:

- Benskörhet (metabolisk skelettsjukdom) vid för lite UVB och kalk.
- Nosskador när djuret springer in i glaset. Skärma av sidorna och ge lugn.
- Hud som sitter fast på kam, tår och svans vid för torr luft.
- Brännskador från värmelampor utan galler och från värmekablar.
- Skador efter hopp ner i för grunt vatten.
- Hud- och munninfektioner vid smutsigt vatten eller blött, surt bottenmaterial.
- Fetma vid för mycket animalisk föda.
- Äggläggningsproblem hos honor utan lämplig äggläggningsplats.
- Inälvsmask och andra parasiter, framför allt hos vildfångade djur. Håll nya djur i karantän, och låt undersöka ett träckprov.

Ett friskt djur har klara ögon, fyllig kropp och svans samt hel kam och helt segel. Det äter regelbundet, solar sig och söker sig till vattnet när det blir skrämt. Kräldjur döljer sjukdom länge, så kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret tappar i vikt, inte äter, har sår eller svullnader eller sitter med öppen mun.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.